

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het arrondissementsparket te Amsterdam.

Rapportnummer: 2011/256

Datum:18 augustus 2011

Feiten

Bas (verzoeker), zijn vriendin Claudia en zijn ex-partner Karin zijn alle drie werkzaam bij de politie. Bas en Karin hebben samen een zoon, genaamd Thijs. Ook Claudia heeft met haar ex-vriend Joris een zoon, genaamd Bart.*

Uit een gespreksverslag van de leidinggevende van Claudia blijkt dat Claudia in september 2007 aan haar leidinggevende heeft verteld dat er problemen waren binnen haar relatie met Bas en dat zij de problemen als zeer ernstig beschouwde.

Binnen het wijkteam waar Claudia werkzaam is, is in oktober 2007 gesproken over het feit dat zij in korte tijd tweemaal had gemeld thuis van de trap te zijn gevallen. Naar aanleiding van deze signalen heeft de zorginspecteur op 14 oktober 2007 een gesprek met Claudia gevoerd. Tijdens dat gesprek heeft Claudia ontkend dat er sprake is van huiselijk geweld. Wel heeft ze aangegeven dat er problemen speelden binnen haar relatie met Bas, maar dat deze te maken hadden met de spanningen rondom de verbouwing van hun huis. Uit een gespreksverslag van de leidinggevende van Bas van 16 november 2007 blijkt dat Bas haar heeft verteld over de problemen met zijn ex-partner die hem zijn zoon niet laat zien. Ook heeft Bas verteld over een ruzie met Claudia die afgelopen zomer, waarbij hij haar een klap heeft gegeven.

Eind oktober 2007 heeft Karin aan haar wijkteamchef gemeld dat er mogelijk sprake is van huiselijk geweld binnen de relatie van Bas en Claudia. Thijs zou tijdens het verblijf bij zijn vader verbaal en mogelijk ook fysiek geweld hebben meegemaakt tussen zijn vader en Claudia.

Begin november heeft Karin bovendien aan de politie gemeld dat zij met Joris heeft gesproken en dat ook hij vermoedt dat er sprake is van huiselijk geweld.

Op 19 november 2007 is er op last van de officier van justitie een strafrechtelijk onderzoek gestart jegens Bas wegens de verdenking van huiselijk geweld. Bas en Claudia ontkennen ten stelligste dat er sprake is van huiselijk geweld. Wel hebben zij beiden erkend dat er één incident is geweest, waarbij Bas Claudia heeft meegesleurd naar de gang, waar een klap is gevallen. De kinderen bevonden zich toen in de woonkamer. Claudia heeft aangegeven dat de klap haar geen pijn heeft gedaan en dat de klap evenmin letsel heeft veroorzaakt.

Na bijna acht maanden wordt de zaak geseponeerd met code 40 (gering feit). In de brief aan Bas staat onder meer het volgende vermeld:

“Vast is komen te staan dat u Claudia tijdens een ruzie een klap heeft gegeven. Een vervolging ter zake van dit strafbare feit wordt echter door de Officier van Justitie als onevenredig zwaar beoordeeld in verhouding tot wat aantoonbaar heeft plaatsgevonden. Niet is gebleken van overige strafbare feiten.”

Bas heeft de officier van justitie verzocht de sepotcode te wijzigen in code 01 (ten onrechte als verdachte aangemerkt), maar dit verzoek werd afgewezen. Zijn klachten over het strafrechtelijk onderzoek werden door de hoofdofficier van justitie ongegrond verklaard. Hierop wendde Bas zich tot de Nationale ombudsman.

Klacht

Bas (verzoeker) klaagt erover dat een betrokken officier van justitie van het arrondissementsparket te Amsterdam in november 2007 een strafrechtelijk onderzoek jegens hem heeft gelast;

Voorts klaagt Bas erover dat de officier van justitie geen raadsman heeft toegestaan bij het getuigenverhoor van zijn vriendin door het Bureau Integriteit;

Bas klaagt er tevens over dat de officier van justitie aanvankelijk heeft geweigerd de door hem verstrekte schriftelijke verklaringen aan het dossier toe te voegen;

Ten slotte klaagt Bas erover dat de officier van justitie de tegen hem ingestelde strafzaak heeft geseponeerd met code 40 in plaats van code 01.

Zienswijze Bas

Bas heeft gesteld dat er geen feiten en omstandigheden waren waaruit blijkt dat er sprake was van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit. Volgens Bas had de politie op basis van de beschikbare informatie geen strafrechtelijk onderzoek mogen starten. De start van het onderzoek is volgens Bas verricht op basis van een proces-verbaal dat onjuistheden bevat. Zo zou Claudia's leidinggevende signalen verkeerd hebben geïnterpreteerd. Claudia zou bij haar leidinggevende hebben aangegeven dat alles naar omstandigheden goed gaat en met omstandigheden worden de verbouwing van hun huis en de omgang met Karin bedoeld, hetgeen de nodige spanningen met zich meebrengt. Bovendien zou Bas zijn leidinggevende niet hebben verteld dat hij en Claudia samen problemen hebben, maar dat hij niet lekker in zijn vel zat omdat er problemen met zijn ex-partner waren, die zich niet aan de omgangsregeling hield. Het valt Bas zwaar dat de leidinggevendenden blijkbaar zo weinig vertrouwen in hem en Claudia hebben gehad en hun verhaal niet geloofden, maar het verhaal van zijn ex-partner Karin wel. Een ex-partner die al enige tijd probeerde de omgangsregeling tussen Bas en hun zoon Thijs te frustreren, aldus Bas.

Bas heeft aangevoerd dat er nimmer aangifte is gedaan. In het licht van de Aanwijzing huiselijk geweld had een aangifte als uitgangspunt moeten worden genomen en niet de subjectieve gevoelens van een ex-partner.

Verder heeft Bas gesteld dat Claudia bij haar verhoor als getuige graag wilde worden bijgestaan door een raadsman. Door haar eerdere ervaringen met medewerkers van Bureau Integriteit wilde zij niet zonder bijstand van een raadsman worden gehoord. Claudia heeft afgezien van het afleggen van een verklaring omdat de officier van justitie geen toestemming heeft gegeven voor bijstand bij het verhoor. Een onderzoeker van het Bureau Integriteit heeft een vijftal redenen genoemd waarom Claudia zich niet door een raadsman mocht laten bijstaan: het belang van het onderzoek zou er niet mee gediend zijn, het Wetboek van Strafvordering zou het niet mogelijk maken, de officier van justitie zou zich negatief hebben uitgesproken over het verzoek, er zou een precedentwerking van (kunnen) uitgaan en het zou niet passen binnen het beleid van Bureau Integriteit. Het is Claudia echter niet duidelijk geworden waarom de aanwezigheid van een raadsman het onderzoek zou kunnen belemmeren. Er bestaat weliswaar geen verplichting tot het toestaan van een raadsman bij het getuigenverhoor, maar hierop bestaat ook geen verbod. Later heeft Claudia nog per mail een uitnodiging van het Bureau Integriteit ontvangen, welke zij als zeer intimiderend heeft ervaren en haar geen gevoel van vrijheid meer gaf, aldus Bas.

Hoewel Bas in november 2007 op de hoogte was van het strafrechtelijk onderzoek tegen hem, is hij pas op 13 mei 2008 gehoord. De ex-partners van Bas en Claudia (Karin en Joris), de moeder van Claudia, een buurvrouw en tevens vriendin van Karin en de nieuwe partner van Joris waren op dat moment al gehoord. Bas heeft toen zelf een verklaring op papier gezet en heeft een aantal getuigen gevraagd hetzelfde te doen. Eind januari 2008 heeft Bas deze verklaringen toegestuurd met het verzoek deze aan het dossier toe te voegen. In overleg met de officier van justitie is echter besloten de verklaringen buiten het dossier te houden. Pas op 21 mei 2008 zijn de verklaringen aan het dossier toegevoegd. Bas is van mening dat hij door deze handelwijze niet correct is behandeld. Het onderzoek heeft niet met open vizier plaatsgevonden. Bas heeft pas in een zeer laat stadium de mogelijkheid gekregen zijn kant van het verhaal met getuigenverklaringen te staven. De politie heeft volgens Bas alleen getuigen à charge gehoord en de verklaringen à decharge pas gelezen nadat de beeldvorming voltooid was.

Ten aanzien van de sepotcode heeft Bas gesteld dat de zaak geseponeerd dient te worden met code 01. Uit de schriftelijke verklaring van Claudia blijkt immers dat de klap die Bas zou hebben gegeven in het geheel geen pijn deed en zij evenmin letsel heeft opgelopen. Volgens Bas is er dan ook geen sprake van mishandeling en was dit voor de start van het strafrechtelijk onderzoek al duidelijk.

Zienswijze minister van Veiligheid en Justitie

Het strafrechtelijk onderzoek

De minister heeft gesteld dat de aanpak van huiselijk geweld hoge prioriteit heeft. In de Aanwijzing huiselijk geweld en eengerelateerd geweld (hierna: de Aanwijzing) wordt onderkend dat dader en slachtoffer ondanks de huiselijk geweldsituatie vaak deel uit blijven maken van elkaars leefomgeving. Nog belangrijker is dat kinderen die getuige of zelf slachtoffer van huiselijk geweld zijn, hier veelal schadelijke gevolgen van ondervinden.

Omdat slachtoffers van huiselijk geweld regelmatig geen aangifte willen doen, schrijft de Aanwijzing voor dat ook ambtshalve tot vervolging kan worden overgegaan.

Dat de vermeende huiselijk geweldsituatie zich voordeed tussen twee medewerkers van de politie Amsterdam-Amstelland heeft er ook toe bijgedragen dat de diverse signalen van huiselijk geweld veel gewicht tijdens het onderzoek kregen. Dit hangt volgens de minister deels samen met het feit dat dergelijk strafbaar gedrag in de privésfeer van politiemedewerkers een ernstige weerslag kan hebben op de integriteit van het functioneren. Dit is ook waarom deze zaken de bijzondere aandacht hebben van het Bureau Integriteit van de politie. Bovendien speelde mee dat betrokkenen vanwege hun professionaliteit en hun kennis over de problematiek, hun eigen situatie zouden weten te maskeren voor hun collega-onderzoekers.

Met name omdat er mogelijk twee jonge kinderen schade ondervonden van huiselijk geweld, heeft de officier van justitie voldoende aanknopingspunten gezien om een strafrechtelijk onderzoek te starten. Er lag een rapportage van een politiecommissaris waaruit bleek dat Claudia in september 2007 had aangegeven dat er grote spanningen in haar relatie met Bas waren, waarbij hevige ruzies waren geweest die door de kinderen waren opgemerkt. Voorts was Claudia in korte tijd twee keer van de trap gevallen waarbij zij letsel had opgelopen, waarna tijdens een projectleidersoverleg in oktober 2007 de zorg was uitgesproken dat er mogelijk sprake zou kunnen zijn van huiselijk geweld. In een vervolgggesprek met Claudia ontkende zij slachtoffer te zijn van huiselijk geweld, maar bevestigde zij haar relatieproblemen. De vertrouwenspersoon had overleg gehad met de regionaal projectleider huiselijk geweld en bevestigde dat de bevindingen signalen konden zijn voor huiselijk geweld. Verder had Karin bij haar leidinggevende bespreekbaar gemaakt dat haar zoontje gedragsproblematiek vertoonde dat mogelijk werd veroorzaakt door verbaal en fysiek geweld in het huis van zijn vader Bas en zijn vriendin Claudia. Medio november meldde Karin haar leidinggevende dat zij ook van Joris bevestigd had gekregen dat een ruzie bij Bas en Claudia uit de hand was gelopen, dat er klappen waren gevallen en dat dit in het bijzijn van de kinderen was gebeurd. Ten slotte heeft Bas zelf tijdens een gesprek met zijn leidinggevende op 16 november 2007 te kennen gegeven dat hij Claudia tijdens een ruzie een klap had gegeven. Gelet op deze feiten en omstandigheden is Bas terecht als verdachte aangemerkt. Hierbij zijn de subjectieve gevoelens van de ex-partner niet leidend geweest, aldus de minister. Haar melding was het zoveelste serieuze signaal sinds de zomer van 2007 dat er ernstige spanningen en ruzies waren in het huis van Bas

en Claudia.

De minister is van oordeel dat de officier van justitie zorgvuldig gehandeld heeft door een strafrechtelijk onderzoek te starten en acht de klacht ongegrond.

Het weigeren van een raadsman

Ten aanzien van de klacht over het weigeren van een raadsman bij het getuigenverhoor van Claudia heeft de minister gesteld dat onderzoekers van het Bureau Integriteit aan Claudia vijf redenen hebben laten weten waarom de aanwezigheid van een raadsman niet wenselijk zou zijn. Een belangrijke reden voor het weigeren van een raadsman tijdens een getuigenverhoor is volgens de minister dat zijn aanwezigheid impliceert dat er een (strategische) procespositie wordt bepaald voor de getuige. De kans is groter dat het onderzoek wordt gestuurd of beïnvloed doordat de getuige mogelijk niet onbevangen zal antwoorden. Vooral in de situatie dat de getuige tevens wordt beschouwd als mogelijk slachtoffer in een strafzaak en de getuige zich bovendien in de invloedssfeer van de verdachte bevindt, wil de officier van justitie voorkomen dat de verschillende procesposities in elkaar gaan overlopen.

De minister is van mening dat de officier niet onzorgvuldig heeft gehandeld door geen raadsman bij het getuigenverhoor toe te staan en acht de klacht ongegrond.

De door Bas verstrekte verklaringen

Met betrekking tot de aanvankelijke weigering om de door Bas verstrekte verklaringen aan het dossier toe te voegen, heeft de minister gesteld dat de officier ervoor heeft gekozen de regie van het onderzoek in eigen handen te houden. Zowel Bas als Claudia waren nog niet gehoord en het was onduidelijk in hoeverre de verschillende verklaringen op elkaar afgestemd waren. De officier heeft aanvankelijk geen kennis genomen van de verklaringen en heeft de politie opgedragen dit eveneens nog niet te doen. Deze bevoegdheid ontleent de officier aan artikel 148, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, aldus de minister.

Van belang is dat het niet ongebruikelijk is dat aangevers van huiselijk geweld hun aangifte achteraf weer intrekken, soms onder druk van hun partner. Diezelfde beïnvloeding kan spelen bij het afleggen van een schriftelijke verklaring.

De officier van justitie vond het van belang dat Bas en Claudia onafhankelijk van elkaar een verklaring zouden afleggen. Nadat Bas was gehoord en duidelijk was geworden dat Claudia niet meer gehoord zou worden, achtte de officier het niet langer opportuun om de verklaringen buiten het dossier te houden.

De minister onderkent het door de officier van justitie geschetste risico van sturing van het onderzoek door Bas indien de door hem aangeleverde verklaringen onmiddellijk aan het dossier zouden zijn toegevoegd. Dit klemmt te meer nu Bas ervoor koos een verklaring in te

dienen van zijn schoonmoeder, die reeds door de politie was gehoord.

De minister is van oordeel dat de officier van justitie niet onzorgvuldig heeft gehandeld en acht de klacht ongegrond.

De sepotcode

Ten aanzien van de sepotcode heeft de minister gesteld dat de officier van justitie op juiste gronden een strafrechtelijk onderzoek is gestart. Dat Claudia en Bas stellig hebben ontkend dat er sprake was van huiselijk geweld, leidt volgens de minister niet tot de logische conclusie dat al voor aanvang van het onderzoek vaststond dat Bas geen strafbare feiten had gepleegd.

Sepotcode 01 kan ook worden toegekend indien na het opsporingsonderzoek aannemelijk is geworden dat de verdachte onschuldig is. Hiervan is volgens de minister in deze zaak geen sprake. Tijdens het onderzoek is vast komen te staan dat er tenminste één incident is geweest waarbij Bas Claudia heeft geslagen. Ook is vast komen te staan dat beide kinderen op dat moment in huis waren en de ernst van de ruzie op dat moment hebben meegekregen. Hierdoor ligt het in de rede dat de officier van justitie de eenvoudige mishandeling binnen de relatie aanwezig achtte en niet heeft geseponeerd met code 01. Omdat het onderzoek niet heeft uitgewezen dat het huiselijk geweld een stelselmatig karakter had of dat de kinderen er nadelige effecten van ondervonden, heeft de officier van justitie geoordeeld dat een vervolging onevenredig zwaar zou zijn in verhouding tot het bewezenverklaarde. Om die reden heeft de officier op goede gronden geseponeerd met code 40 (gering feit), aldus de minister. De minister acht de klacht ongegrond.

Oordeel Nationale ombudsman

I. Ten aanzien van het strafrechtelijk onderzoek

1. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

2. De Nationale ombudsman overweegt het volgende. Iemand kan slechts als verdachte worden aangemerkt indien er sprake is van een redelijk vermoeden van schuld. Dat vermoeden van schuld dient te steunen op specifieke feiten of omstandigheden van het geval en dit dient bovendien naar objectieve maatstaven gezien redelijk te zijn. Het is dus geen vereiste dat er op het moment dat wordt besloten om al dan niet tot aanhouding over te gaan, ook al vast staat dat die persoon het gestelde strafbare feit ook daadwerkelijk heeft begaan. Een redelijke verdenking is voldoende om een strafrechtelijk onderzoek te starten.

De Nationale ombudsman oordeelt dat er voldoende aanwijzingen waren om Bas als verdachte aan te merken. Het redelijk vermoeden van schuld was gebaseerd op een

aantal aanwijzingen. Allereerst had Claudia bij haar leidinggevende aangegeven dat er problemen binnen haar relatie met Bas speelden. Hoewel Bas dit bestrijdt, heeft de Nationale ombudsman - gelet op de gespreksverslagen - geen reden om hieraan te twijfelen. Voorts had zij in korte tijd tweemaal gemeld dat zij thuis van de trap was gevallen. De politie had op dat moment al haar zorgen over de relatie tussen Bas en Claudia, wat ertoe heeft geleid dat de zorginspecteur een gesprek met Claudia heeft gevoerd. Verder had Bas met zijn leidinggevende gesproken over de ruzie die hij in de zomer van 2007 met Claudia had gehad, waarbij hij haar een klap heeft gegeven. Daar kwam nog bij dat Karin (de ex-vrouw van Bas) bij haar leidinggevende had gemeld dat zij vermoedde dat er sprake was van huiselijk geweld binnen de relatie van Bas en Claudia. De Nationale ombudsman is zich er zeer van bewust dat deze aanwijzingen - op zichzelf - niets hoeven te betekenen en er bovendien vraagtekens kunnen worden geplaatst bij de motieven van Karin om melding te doen van huiselijk geweld. Toch zijn al deze aanwijzingen bij elkaar voldoende om van een verdenking te kunnen spreken. Deze verdenking rechtvaardigt dan ook het instellen van een strafrechtelijk onderzoek. De officier van justitie heeft het redelijkheidsvereiste niet geschonden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II. Ten aanzien van het niet toestaan van een raadsman bij het getuigenverhoor

1. Ook deze gedraging wordt getoetst aan het redelijkheidsvereiste.
2. De Nationale ombudsman stelt voorop dat er geen wettelijke verplichting bestaat tot het toestaan van een raadsman bij het getuigenverhoor. Dit neemt echter niet weg dat de politie de aanwezigheid van een raadsman wel kán toestaan.

Er stond voor Claudia heel wat op het spel; zij was ofwel slachtoffer van huiselijk geweld, ofwel dé getuige die een voor haar partner ontlastende verklaring kon afleggen. In beide gevallen was er voor Claudia voldoende aanleiding om zich door een advocaat te willen laten bijstaan, die ervoor kan waken dat het verhoor juist wordt uitgevoerd en er geen ongeoorloofde druk wordt uitgeoefend. De Nationale ombudsman oordeelt dat de officier van justitie aan de grote belangen van Claudia voorbij is gegaan en een advocaat had moeten toestaan, nu Claudia daar uitdrukkelijk om vroeg.

De minister heeft gesteld dat de officier van justitie het van belang vond dat Bas en Claudia onafhankelijk van elkaar een verklaring zouden afleggen. Uiteindelijk heeft Claudia in het geheel geen verklaring afgelegd, met uitzondering van haar schriftelijke verklaring, die in een later stadium van het onderzoek aan het dossier is toegevoegd.

De Nationale ombudsman betreurt het dat de weigering een advocaat toe te laten ertoe heeft geleid dat Claudia in het geheel niet is gehoord. Haar verklaring zou immers van groot belang zijn voor de overtuiging of Bas zich al dan niet schuldig heeft gemaakt aan

huiselijk geweld.

De officier van justitie heeft het redelijkheidsvereiste geschonden.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van de dossiervorming

1. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat overheidsinstanties zich in hun bejegening van burgers hulpvaardig opstellen.

2. Op 19 november 2007 is er een strafrechtelijk onderzoek ingesteld en is de politie begonnen met het horen van getuigen. In januari 2008 was Bas nog niet gehoord. De Nationale ombudsman kan zich goed voorstellen dat Bas zichzelf graag wilde verdedigen en zijn verhaal wilde doen tegenover de politie. Dit deed hij door het overleggen van schriftelijke verklaringen van hemzelf, Claudia en enkele naasten.

De Nationale ombudsman gaat er echter vanuit dat de politie een strategische keuze heeft gemaakt door Bas in een later stadium van het onderzoek te horen. Door kennis te nemen van de door Bas overgelegde verklaringen zou de strategie van de politie kunnen worden doorkruist. Gezien het feit dat de regie van het onderzoek in handen van de officier van justitie dient te liggen, is het niet onredelijk dat verklaringen aanvankelijk niet aan het dossier zijn toegevoegd. Door de politie de opdracht te geven de overgelegde verklaringen buiten het dossier te houden, heeft de officier van justitie het vereiste van correcte bejegening niet geschonden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

IV. Ten aanzien van de sepotcode

1. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van overheidsinstanties feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering.

2.1 De officier van justitie heeft sepotcode 40 (gering feit) toegekend, terwijl verzoeker sepotcode 01 op zijn plaats vindt.

Ingevolge de Aanwijzing gebruik sepotgronden (van 10 augustus 2009) dient sepotcode 01 ook gebruikt te worden voor de gevallen waarin aanvankelijk een verdenking op - op zichzelf - goede gronden is gerezen, maar nadien het opsporingsonderzoek heeft geleid tot het resultaat dat voldoende aannemelijk is geworden dat de verdachte onschuldig is aan het feit waarop de verdenking betrekking had.

2.2 Volgens de officier van justitie was vast komen te staan dat Bas Claudia tijdens een ruzie een klap heeft gegeven. De officier achtte vervolging onevenredig zwaar in verhouding tot wat aantoonbaar heeft plaatsgevonden en bovendien was van overige

feiten niet gebleken. Om die reden heeft de officier geseponneerd met code 40. De Nationale ombudsman acht deze motivering voldoende deugdelijk. Bas en Claudia hebben beiden erkend dat Bas Claudia tijdens een ruzie heeft geslagen. Claudia heeft weliswaar schriftelijk verklaard dat de klap haar geen pijn heeft gedaan en dat zij evenmin letsel heeft opgelopen, maar mede gezien de context van het mogelijke huiselijk geweld kan deze verklaring in twijfel worden getrokken. Gelet hierop acht de Nationale ombudsman het niet onbegrijpelijk dat de officier van justitie sepotcode 40 en dus niet sepotcode 01 heeft toegepast. Het motiveringsvereiste is niet geschonden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over het arrondissementsparket Amsterdam, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Veiligheid en Justitie is

Gegrond:

Ten aanzien van het niet toestaan van een advocaat bij het getuigenverhoor, wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

Niet gegrond:

Ten aanzien van het instellen van een strafrechtelijk onderzoek.

Ten aanzien van de weigering verklaringen toe te voegen aan het dossier.

Ten aanzien van het toekennen van de sepotcode.

* De namen van de betrokkenen zijn gefingeerd.

9

2010.06309

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer